

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ТУКАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ**

КАРАР

«24» 12 2025 ел Яр Чаллы шәһәре

№ 4412

«2026-2030 елларга Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районында милли сәясәтне гамәлгә ашыру турында» район программасын раслау хакында

Россия Федерациясе Президентының 2025 елның 11 ноябрендәге 858 номерлы Указы белән расланган 2036 елга кадәр чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәт стратегиясен, Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәт концепциясе турында» 2013 елның 26 июлендәге ПУ-695 номерлы Указын үтәү йөзеннән, «Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәтне гамәлгә ашыру «Татарстан Республикасы дәүләт программасын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 18 декабрендәге 1006 номерлы карары, «Экстремистик эшчәнлеккә каршы торышы» 2002 елның 25 июлендәге 114-ФЗ номерлы Федераль закон, «Террорчылыкка каршы торышы» 2006 елның 6 мартындагы 35-ФЗ номерлы Федераль закон, 1998 елның 31 июлендәге 145-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Бюджет кодексының 179 статьясы нигезендә

КАРАР БИРЭ:

1. «2026-2030 елларга Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районында милли сәясәтне гамәлгә ашыру турында» район программасын кушымта нигезендә расларга.
2. «2021-2025 елларга ТР Тукай муниципаль районында милли сәясәтне гамәлгә ашыру» район программасын раслау турында» Тукай муниципаль районы Башкарма комитеты Житәкчесенң 2020 елның 21 декабрендәге 4850 номерлы карары үз көчен югалткан дип танырга.
3. Әлеге карарны Тукай муниципаль районы сайтында (tukay.tatarstan.ru), шулай ук Татарстан Республикасы рәсми хокукый мәгълүмат порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) урнаштырырга.
4. Рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә һәм 2026 елның 01 январеннан хокук мөнәсәбәтләренә кагыла.
3. Әлеге карар үтәлешен контрольдә тотуны үз җаваплылыгымда калдырам.

Башкарма комитет Житәкчесе



Л.Н. Маняпов

**«2026-2030 елларга ТР Тукай муниципаль районында милли сәясәтне
гамәлгә ашыру» программасы**

Программа паспорты

Программаның исеме	«2026-2030 елларга Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районында милли сәясәтне гамәлгә ашыру» программасы (алга таба – Программа)
Программаны төп эшләүчеләр	Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаның максаты:	- Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районында милли сәясәтне гамәлгә ашыру, Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы территориясендә яшәүче халык вәкилләренә цивилизациялә үсеше, этникара һәм конфессияара тынычлыкны һәм татулыкны саклау, мигрантларны уңышлы социомәдәни жайлаштыру һәм интеграцияләү; - Террорчылык һәм экстремизмны профилактикалау, район территориясендә яшәүче гражданның торышын террорчылык һәм экстремистлык актларыннан саклау; - Жирлек халкында күпмилләтле Россия жәмгыяте, мәдәни үзәк, кеше хокукларын һәм ирекларын саклау, яшләр даирәсендә толерантлык һәм этникара культура принциплары нигезендә башка милләт һәм дин кешеләренә карата уңай мөнәсәбәт формалаштыру, агрессив тәртипне кисәтү
Программаның бурычлары	1. Районда яшәүче халыклар вәкилләренә милли-мәдәни үсешенә ярдәм итү; 2. Районда милли сәясәт өлкәсендә гражданлык жәмгыяте институтлары белән хезмәттәшлекне камилләштерү; 3. Этникара һәм конфессияара тынычлык һәм татулыкка, мигрантларның социаль-мәдәни жайлашуына һәм интеграциясенә шартлар тудыру һәм ярдәм итү; 4. Районда милли сәясәтне торышка ашыруны фәнни-мәгариф һәм мәгълүмати тәмин итү; 5. Террорчылыкка һәм экстремизмга каршы тору мәсьәләләре буенча муниципаль район халкына мәгълүмат бирү; 6. Хокук саклау органнарына әлеге категориядәге хокук бозуларны һәм жинәятләренә ачыклауда, шулай ук аларның нәтижеләрен бетерүдә ярдәм итү; 7. Башка милләт һәм дини конфессияләр кешеләренә карата толерант мөнәсәбәтне пропагандалау; 8. Балалар һәм яшләр даирәсендә экстремистик характердагы

	гамәлләр кылуга китерә торган сәбәпләрне һәм шартларны бетерүгә юнәлдерелгән тәрбия эшен оештыру; 9. Район инфраструктурасы объектларында свастика һәм экстремистик юнәлештәге башка элементларны ясауга юл куймау
Программаны гамәлгә ашыру вакыты	2026-2030 еллар
Программаны финанслау күләме һәм чыганаclarы	2026-2030 елларда ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме 8245,00 мең сум тәшкит итәчәк, шул исәптән: 2026 елда – 2315,00 мең сум; 2027 елда – 2315,00 мең сум; 2028 елда – 2315,00 мең сум; 2029 елда – 2315,00 мең сум; 2030 елда – 2315,00 мең сум. Программаны финанслау күләме фаразланган характерда һәм тиешле елга һәм план чорына бюджет проектын формалаштырганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш. Республика, федераль бюджет һәм бюджеттан тыш чыганаclarдан акчалар ел саен төзелә торган шартнамәләр һәм килешүләр нигезендә билгеләнәчәк
Программаны гамәлгә ашыруның көтелгән соңгы нәтижәләр (Программа нәтижәләрән бәяләү индикаторлары) һәм аның бюджет нәтижәлелергә күрсәткеләр	Программаның индикаторлары 1. Халыкның районда этникара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр торышын уңай бәяләүчә өлеше арту. 2. Район халкының үз этномәдәни ихтыяжларын тормышка ашырудан канәгать өлеше арту. 3. Муниципаль берәмлек территориясендә террорчылык һәм экстремизмны, милли түземсезлекне профилактикалау, этник дошманлыкка каршы тору буенча жирле үзидарә органнарының эшен көчәйтү; 4. Мәгариф учреждениеләрә укучылары арасында интернационализм, милли һәм дини түземлелек культурасын үстерү; 5. Милләтара мөнәсәбәтләрне килештерү; 6. Террорчылык һәм экстремистлык күренешләренә барлык фактларына түземсезлек, башка этник һәм дини төркемнәр вәкилләренә уңай мөнәсәбәт формалаштыру; 7. Яшьләр даирәсендә этникара татулык һәм толерантлык атмосферасын ныгыту һәм үстерү; 8. Милли экстремистик яшьләр төркемнәрә барлыкка килүне һәм аларның эшчәнлеген булдырмау; 9. Муниципаль берәмлек территориясендә толерантлык, гражданлык теләктәшлегә, башка мәдәниятләрә ихтирам идеяләрән пропагандалау һәм тарату өчен, шул исәптән массакүләм мәгълүмат чаралары аша, бердәм мәгълүмати киңлек формалаштыру

I. Программаны гамәлгә ашыру өлкәсенең гомуми характеристикасы, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар

Районда милләтара мөнәсәбәтләрнең торышы тотрыклы, төрле этник төркемнәр һәм конфессияләр вәкилләренең үзара тыныч бәйләнештә булуы һәм хезмәттәшлеге белән характерлана. Районда үзара хөрмәткә һәм ышанычка нигезләнгән милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр прогрессив тенденцияләр рәвешендә ныгытылган һәм ижтимагый этномәдәни берләшмәләр һәм гражданлык жәмгыятенен башка институтлары белән берлектә муниципаль хакимият органнарының аерым кайгыртучанлыгы предметы булып тора.

Үзенчәлеге булып полиэтниклык һәм поликонфессиональлек тора, аның үсеше район территориясендә яшәүче халыкларның гореф-гадәтләренең тыгыз этномәдәни һәм үзара бәйләнеше белән характерлана. Бу процесста, гадәттәгечә, төп рольне районда яшәүче башка халыклар вәкилләренә караганда күпчелекне тәшкил итүче татар һәм рус халыклары вәкилләре уйный.

2025 елның 1 январена халык саны 52 мең 574 кеше тәшкил итә, шул исәптән:

татарлар - 71%;

руслар - 24,2%;

чуашлар - 1,5%,

башкортлар - 0,6%;

башкалар - 2,7%.

Районда төрле мәдәният һәм дин вәкилләренең озак еллар бергә яшәүләре дәвамында урнашкан дус-тату яшәү традицияләре хәзерге вакытта да саклана.

Татарстанның БДБ илләреннән килгән хезмәт мигрантлары өчен жәлеп итүчәнлеге белән бәйле процесслар аеруча актуальләшә.

Мигрантларның уңышлы социомәдәни жайлашуын һәм интеграцияләнүен тәмин итүдә Бөтендөнья татар конгрессы, Татарстан халыклары ассамблеясе зур роль уйный. Алар белән жайга салынган хезмәттәшлек алып барыла.

Районда яшъ буынны жирлектә яшәүче халыкларның мәдәниятенә, теленә, традицияләренә, гореф-гадәтләренә хөрмәт рухында тәрбияләү; белем бирү процессында гуманитар юнәлеш ролен арттыру, Россия Федерациясе халыкларының күпгасырлык хезмәттәшлеге тәжрибәсен өйрәнү буенча уку-укыту программаларын эшләү; милли телләрдә мәгариф һәм тәрбия бирү системасын үстерү өчен хокукый һәм матди шартлар булдыру буенча максатчан эш алып барыла.

Этнокультура үсеше, милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр мәсьәләләре буенча идарәче белгечләрнең, мәгариф, мәдәният, яшьләр сәясәте һәм массакүләм мәгълүмат чаралары кадрларының квалификациясен һәм компетентлыгын арттыру мөһим бурыч булып тора.

Программа позитив характерны саклауга юнәлдерелгән. Ул шулай ук күп гасырлык үзара хөрмәт һәм тату яшәү традицияләре нигезендә гражданның этномәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерүгә ярдәм итәргә тиеш. Программа этникара мөнәсәбәтләр өлкәсендә яңа проблемаларны хәл итәргә, районның күпмилләтле халкының этномәдәни үсешен саклап калырга һәм яхшыртуга мөмкинлек бирәчәк.

II. Максатларга ирешүнең һәм бурычларны хәл итүнең төп максатлары, бурычлары һәм күрсәткечләре (индикаторлары), Программаның көтелгән соңгы нәтижәләрен тасвирлау, аны тормышка ашыру этаплары һәм сроклары

Программаның максаты һәм бурычлары Россия Федерациясе Президентының 2025 елның 11 ноябрендәге 858 номерлы Указы белән расланган 2036 елга кадәрге чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәтте стратегиясе, Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәтте концепциясе, районда дәүләт милли сәясәтте өлкәсенә кагылышлы федераль, региональ законнар, норматив хокукый актлар белән билгеләнгән өстенлекле юнәлешләргә бәйле.

Программаның максаты – Тукай муниципаль районында милли сәясәтне тормышка ашыру, аның территориясендә яшәүче халыклар вәкилләрен цивилизациялә үстерү, милләтара һәм конфессияара татулыкны саклау, мигрантларны уңышлы социомәдәни җайлаштыру һәм интеграцияләү.

Куелган максатка ирешү түбәндәге бурычларны тормышка ашыруны күздә тоты:

1. Районда яшәүче халыклар вәкилләренә милли-мәдәни үсешенә ярдәм итү;
2. Районда милли сәясәтне гамәлгә ашыру өлкәсендә гражданлык җәмгыяте институтлары белән хезмәттәшлекне камилләштерү;
3. Этникара һәм конфессияара тынычлык һәм татулыкка, мигрантларның социаль-мәдәни җайлашуына һәм интеграциясенә шартлар тудыру һәм ярдәм итү;
4. Районда милли сәясәтне тормышка ашыруны фәнни-мәгариф һәм мәгълүмати тәмин итү.

Өлеге максатларга һәм бурычларга ирешү Программага керүче чаралар кысаларында гамәлгә ашырылачак.

Программаны гамәлгә ашыру вакыты: 2026-2030 еллар. Гамәлгә ашыру этаплары бүленми.

Программаның индикаторлары булып тора:

1. Район территориясендә этникара мөнәсәбәтләр торышын уңай бәяләүче район халкы өлеше арту.
2. Районда конфессияара мөнәсәбәтләрнең торышын уңай бәяләүче халык өлеше арту.
2. Район халкының үз этномәдәни ихтыяжларын тормышка ашырудан канәгать өлеше арту.

III. Программаның социаль-икътисадый нәтижәләгән тасвирлау

Этнокультура өлкәсендә төп нәтижәләр, кагыйдә буларак, вакыт буенча кичектерелгән социаль эффектта, аерым алганда, төрле халык вәкилләренә мәдәниятенә, теленә һәм горейф-гадәтләренә карата толерантлык һәм хөрмәт арту, кешеләрнең кыйммәт юнәлешләре һәм үз-үзләрен тотышы нормаларының уңай үзгәрүе, районның тотрыклы үсешендә мөһим фактор буларак, бердәм этнокультура киңлеген үстерүдә чагыла.

Программаны тормышка ашырудан социаль-икътисадый нәтижә Тукай муниципаль районында яшәүче халыкларның социаль тотрыклылыгын, этникара һәм конфессияара татулыгын, этномәдәни үзенчәлеген һәм социаль-мәдәни ихтыяжларын канәгәтләндерүдән гыйбарәт һәм түбәндәгедә чагыла:

- этнокультура һәм социаль хәлне яхшырту;
- этномәдәни потенциалны куллануның нәтижәлелеген арттыру;
- милләтара һәм динара конфликтларны булдырмау;
- районның инвестицион һәм туристик жәлеп итүчәнлеген үсештә;
- мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясен һәм интеграциясен камилләштерүгә юнәлдерелгән чаралар системасын гәмәлгә ашыру.

Программаны тормышка ашыру Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы күпмилләтле халкының Россия гомумгражданлык үзәгын һәм рухи бердәмлеген ныгытырга ярдәм итәчәк.

Тукай муниципаль районында «2026-2030 елларга милли сәясәтне гамәлгә ашыру» программасын тормышка ашыру буенча чаралар

№	Чаралар исеме	Финанс чараларын бүлү, еллар буенча (мең сумда)					Финанслау чыганагы	Башкаручы
		2026	2027	2028	2029	2030		
1.	«Туым жондызы» - «Рождественская звезда» жерәшен жырын яшъ башкаручыларның республика конкурс-фестивале	70,00	70,00	70,00	70,00	70,00	Район бюджеты	«Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәге» МБУ
2.	Татарстан Республикасы ветераннары арасында үзешчән башкаручыларның «Балкыш» («Сияние») республика фестиваленең район этабы	180,00	180,00	180,00	180,00	180,00	Район бюджеты	«Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәге» МБУ
3.	«Туган телдә жырлый чышмә» Тукай муниципаль районы территориясендәге авыл жирлекләре арасында ижат коллективларының һәм ялгыз башкаручыларның район смотр-конкурсы	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	Иганәче ярдәме	«Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәге» МБУ
4.	«Каравон» рус жыры республика фестивале (Лаеш районы Никольское авылы	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00	Район бюджеты	«Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәге» МБУ
5.	Татарстан Республикасы ветераннары арасында үзешчән башкаручыларның «Балкыш» («Сияние») республика фестиваленең район этабы	90,00	90,00	90,00	90,00	90,00	Район бюджеты	«Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәге» МБУ

6.	Уен Фест» халык уеннарының төбәкара фестивале, Казан шәһәре	70,00	70,00	70,00	70,00	70,00	Район бюджеты	«Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәге» МБУ
7.	«Чатыр тауда жыен» төрки халыкларның республика фольклор фестивале (Азнакай шәһәре)	40,00	40,00	40,00	40,00	40,00	Район бюджеты	«Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәге» МБУ
8.	«Питрау» керәшеннәрнең республика халык бәйрәме, «Керәшен чибәре» конкурсы (Мамадыш районы Жәри авылы)	120,00	120,00	120,00	120,00	120,00	Район бюджеты	«Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәге» МБУ
9.	Республика «Праздник кумыса- Кымыз бәйрәме», Ютазы районы, Абсәләм авылы	40,00	40,00	40,00	40,00	40,00	Район бюджеты	«Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәге» МБУ
10.	Бөтенроссия Спас ярминкәсе (Алабуга шәһәре)	40,00	40,00	40,00	40,00	40,00	Район бюджеты	«Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәге» МБУ
11.	«Играй, гармонь!» - «Уйнагыз, гармуннар!», республика фестивале-халык ижат бәйрәме, Казан ш.	70,00	70,00	70,00	70,00	70,00	Район бюджеты	«Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәге» МБУ
12.	«Түгәрәк уен» бөтенроссия татар фольклоры фестивале, Казан ш.	120,00	120,00	120,00	120,00	120,00	Район бюджеты	«Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәге» МБУ

13.	«Яшә, Илһам!» Илһам Шакиров исемендәге район фестиваль-конкурсы	390,00	390,00	390,00	390,00	390,00	Район бюджеты	«Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәге» МБУ
14.	«Монлы тамчы» - «Звонкая капель» балалар фольклор коллективларының республика фестивале	70,00	70,00	70,00	70,00	70,00	Район бюджеты	«Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәге» МБУ
15.	Шамил Закиров исемендәге «Идел-йорт» театр коллективларының төбәкара конкурсы, Казан ш.	80,00	80,00	80,00	80,00	80,00	Район бюджеты	«Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәге» МБУ
16.	«Истоки» - «Милли мирас» фольклор коллективларының район фестивале	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	Район бюджеты	«Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәге» МБУ
17.	«Жәмле Жураш буйларында»керәшен мәдәнияте төбәкара фестивале, Менделеевск ш.	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00	Район бюджеты	«Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәге» МБУ
18.	Дини конфессияләр, милли берләшмәләр вәкилләре, уку йортлары житәкчеләре, галимнәр катнашында жәмгыятьтә әхлакый сәламәтлекне ныгыту проблемалары буенча «түгәрәк өстәл» утырышын уздыру, массакүләм- мәгълүмат чараларында яктырту							«Тукай муниципаль районы мәдәният һәм ял үзәге» МБУ
19.	Яшьләр даирәсендә террорчылык һәм экстремизмны профилактикалау өлкәсендә иң яхшы программага (проектка) чыгарылыш сыйныф укучылары арасында конкурслар һәм	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	Район бюджеты	«Мәгариф идарәсе» МКУ

	олимпиадалар оештыру. Бу өлкәдә укучыларның актив катнашында уңышлы башкарылган комплекслы тикшеренүләр һәм эшләнмәләр өчен махсус премияләр гамәлгә кую һәм түләү							
20.	Барлык төр мәгариф учреждениеләрендә укучыларның актив катнашу рәвешләрен куллана торган чараларны даими рәвештә үткәрүне тәмин итү: - «Дуслыкта безнең көч» темасы буенча рус һәм татар шагыйрьләренең әсәрләрен укучылар конкурсы; - Этникара һәм төбәкара татулык шартларында яшәү ихтыяжын формалаштыру һәм ныгыту максатыннан «Минем күп милләтле төбәгем» темасы буенча видеороликлар конкурсы	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	Район бюджеты	«Мәгариф идарәсе» МКУ
21.	Яшүсмерләр арасында экстремизмны кисәтү максатыннан үткәрелгән республика конкурсында катнашу һәм аларны балалар һәм яшьләр оешмалары эшчәнлегендә тормышка ашыру. «Экстремизмга-юк!» плакатлар һәм рәсемнәр конкурсы	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	Район бюджеты	«Мәгариф идарәсе» МКУ
22.	Үсеп килүче буынның һәм яшьләрнең әхлакый сәламәтлеген ныгыту проблемалары буенча аңлату әңгәмәләре үткәрү	-	-	-	-	-	Финансламыйча	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге
23.	«Экстремизмга-юк!» акциясе. Район паркларында, скверларында ФОРПОСТ һәм ОППН отрядлары әгъзалары тарафыннан урамда листовкалар тарату	-	-	-	-	-	Финансламыйча	Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге
БАРЛЫГЫ		2315	2315	2315	2315	2315		